

ŐSZE ANDRÁS

R 2002

ŐSZE ANDRÁS

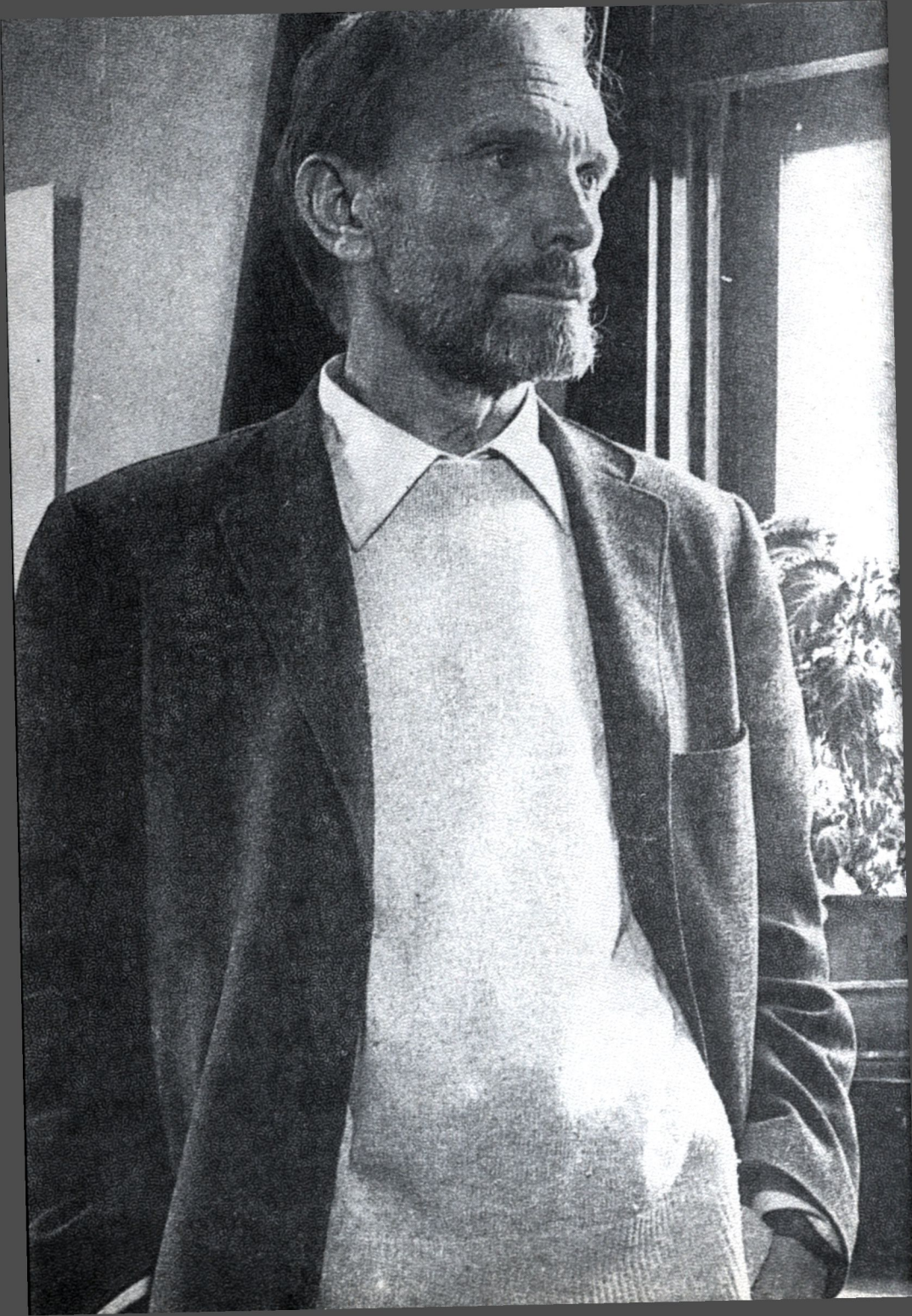
(USA)

KIÁLLÍTÁSA

PÉCSI GALÉRIA

(SZÍNHÁZ TÉR)

1981. DECEMBER 11–31.

Két kiállítását láthattuk ŐSZE ANDRÁSNAK az utóbbi években: Nagykanizsán (1975) és a Múcsarnokban (1977). A New Yorkból érkező szobrász, aki mintegy három évtized múltán tér vissza hazájába, vendégnek számít-e, vagy inkább állandó honosnak, aki megszakítás nélkül élt körünkben, harmincas évekbeli kiállításai óta? Egykori barátunkkal, Ősze Andrással úgy vehettük fel a párbeszéd fonálát, mintha az 1946 óta meg sem szakadt volna, és ő is úgy járhatta a budapesti utcákat, olyan otthonosan és honosan, mintha nem is kellett volna 1944-ben üldözöttek tucatjait rejtegetnie, s vállalni veszélyeket, melyeknek vállalására rendeletileg semmi sem kötelezte. Kötelezte azonban az a hit, melynek eszményét és erkölcsét liturgiainak szánt szobraival fejezte ki egy ideig – és ha már szobrokkal, úgy cselekedetekkel is, melyek nélkül a szobroknak sincs hitelük. Róma, Sao Paolo, Lima és New York után gyökeresen átalakult, és lényegileg mégis változatlan életművet hozott haza. Amiben egykor hitt, az újabb és mélyebb hithez vezette el; ami formát egykor megtalált, azt ráismerhetetlenné alakította, ami újat teremtett, abban pedig a régit hozta vissza. Életművének egyik jellemzője a témák újbóli és újbóli, és mégis mindig máskénti visszatérése, más-más anyagban, vagyis műkőben, nemes fában, szögesdrótban, kalapált rézlemezben, bronzban, alumíniumban, ólomban. Szobrai egy és három arasz közti magasságukkal eleve meghittek, mélységük viszonylag csekély, térigényük takarékos, ami miatt kiváltképp alkalmasak a szemlélés összpontosítására, és arra, hogy kisebb térfogatú helyiségekbe kerüljenek. Örömet okozhat az a szobrász, aki nem mindig közterekben gondolkozik, hanem abban a mértékletes térben, melyre egyetlen ember tarthat igényt maga körül.

A művész tudjon többet az elméleténél és a programjánál. Mi sem veszélyesebb a művészre a deduktív gondolatmenetnél – ami persze ne azt jelentse, hogy az elméletről lemond, hanem inkább azt, hogy tekintse úgy a maga programját, mint akármelyik művét, és ily módon a mű ne a programból fakadjon, hanem az ihletből és a valóságból, a program pedig ne fölé-, mellérendelten nyújtson a művekhez valamilyes magyarázatot. Mű és program között az összefüggés meglehetősen laza Őszénél, és bizonyára ennek köszönhető, hogy nem iskolát vagy irányzatot képvisel, s bizonyos fölényvel tér ki a kötelező divatok elől; néha eljut a kubizmusig, de sohasem az absztrakcióig. Mindezt pedig nem konzervatív daczból vagy esztétikai előítéletből, hanem annak az embernek biztonságával, aki tudja, mit akar nyújtani, de azt is tudja, mit nem akar elfogadni másoktól.

Ősze András hetven éves, de mai szobrai fiatalabb lélekből születtek, mint a

negyven év előttiék. A pályakezdés és a kor nehézségei egy időre megtörhetik a lelket, de minden megvalósított mű ahhoz segít, hogy épségét a lélek ismét megtalálja. Nem minden művésznek célja, hogy olyasmit akarjon adni, amire egy kornak szüksége van, s a kortársak sem mindig érzik, hogy életükből, érzéseikből és gondolkodásukból mi hiányzik. A hiányt néha csak akkor érezzük – és mindig csak visszamenőleg –, amikor megszűnt, mert betöltötték. Korunkból azok az elemi és archaikus formák hiányoznak, melyek egybefognák és fenntartanák a lelket. Ezeknek a formáknak az emberiség korábbi korszakai sohasem voltak híjával. Ősze András ezeket újból megteremti, akár a perui, akár a középkori, európai szobrászat segítségével: nem a tegnapi régít hozza vissza, hanem azt az ősrégít, mely valójában mindig új.

SŐTÉR ISTVÁN

Sétáló nő, 1963

Két világ, 1961

Lány, 1961

Női figura, 1975

Ülő lány, 1975

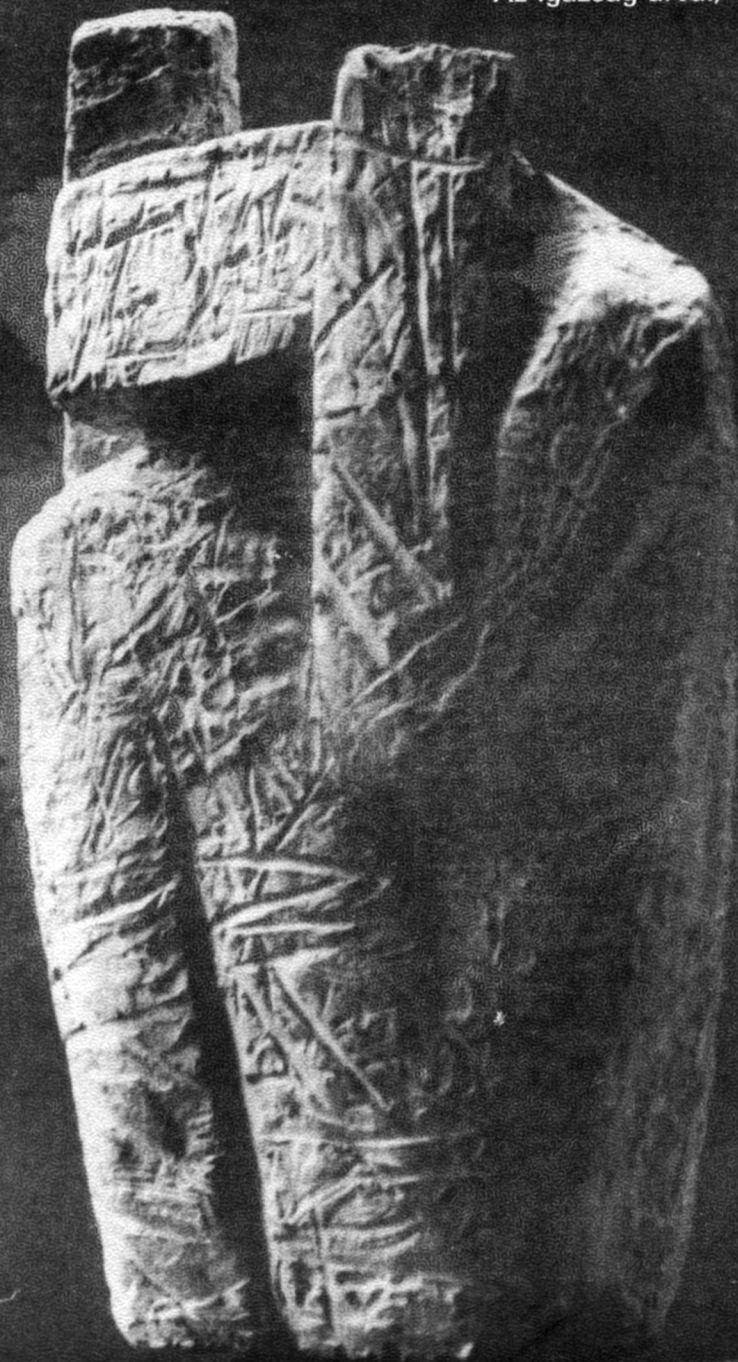
Teljes öröm, 1961

Csönd, 1961

Női alak, 1962

Szent kör, 1970

Perui pap, 1962

ŐSZE ANDRÁS 1909. január 14-én született Nagykanizsán. Gimnáziumi tanulmányait a nagykanizsai piarista gimnáziumban és Csurgón végezte. 1930-ban Budapesten, az Iparművészeti Főiskolán Lux Elek növendéke, majd anyagiak híján önmaga útján fejleszti tovább képességeit.

1937-től állít ki több kollektív kiállításon Budapesten, 1943-ban Szobotka Imrével közösen. 1946-ban római ösztöndíjat kapott, külföldi vándorlásainak főbb állomásai: 1947–49 között Olaszország, 1948-ban Brazília nemzeti emlékművére meghirdetett pályázaton műve sikert arat, 1949-ben Brazíliában telepedett le, 1959-ig Sao Paoloban élt. 1959-től az Egyesült Államokban talált otthonra, 1962–64 között Peruban élt, 1964-ben visszatért az USA-ba és New Yorkban a Szent Ferenc kápolnához készített terveket, amelyek méltó sikert arattak.

1974-ben került kapcsolatba a Nagykanizsai Thury György Múzeummal, ennek eredménye hamarosan egy kiállítás lett 1975-ben, amelyet 1977-ben a Múcsarnokban, Budapesten, újabb bemutatkozás követett.

A kiállított szobrok, grafikák
a Nagykanizsai Thury György Múzeum gyűjteményéből valók,
kölszönszükért ez úton mondunk köszönetet

A kiállítást rendezte, a katalógust tervezte:
PINCZEHELYI SÁNDOR

A műtárgyfotókat
KÁLMÁNDY FERENC
készítette

